

Artikkelin kirjoittaja:
ELL, Esa Eskelinen
Malmin Eläinklinikka Apex

Kirjoitusvuosi: 2010

OSTEOKONDROOSI, KYYNÄRNIVELEN KASVUHÄIRIÖT

Kyynärniveleen kasvuhäiriöistä käytetään suomeksi lyhennettä KD (kyynärniveleen dysplasia), ruotsiksi puhutaan AD:stä (armbågsledsdysplasi) ja englanniksi ED:stä (elbow dysplasia).

Kyynärnivelessä voi esiintyä erityyppisiä kasvuhäiriöitä, mutta tärkeimmät muutokset liittyvät osteokondroosisairauteen. Suomessa käytössä olevalle lyhenteelle OD ei löydy perusteita kansainvälisessä eläinlääketieteellisessä kirjallisuudessa. Osteokondroosista tulisikin käyttää myös Suomessa lyhennettä OCD. OCD on lyhenne osteochondritis dissecans -termistä, joka tarkoittaa osteokondroosia, jossa on mukana irtopala.

Kyseessä luutumishäiriö

Osteokondroosi on kasvavien eläinten luutumishäiriö, jota esiintyy useilla kotieläimillä kuten sioilla, naudoilla, hevosilla, kalkkunoilla ja broilereilla. Näille kaikille on yhteistä hevosta lukuunottamatta, että ne on jalostettu kasvamaan nopeasti, jotta ne saavuttaisivat teuraskoon mahdollisimman lyhyessä ajassa. Niitä myös ruokitaan tehokkaasti maksimaalisen kasvun saavuttamiseksi.

Osteokondroosi voidaan siis yhdistää nopeakasvuisuuteen, johon vaikuttavat perinnöllinen alttius ja tärkeimpänä ympäristökijänä ruokinta. Kotieläimistämme koira on erityisen herkkä kalsiumin yliannostukselle. Kasvava koirayksilö ei pysty säätelemään kalsiumin imeytymistä suolistostaan vaan noin puolet suun kautta saadusta kalsiumista imeytyy elimistöön. Näin ravinnon kalsiumin liiallinen määrä aiheuttaa kalsiumin liian korkean pitoisuuden elimistössä ja se voi aiheuttaa luutumisen häiriöitä. Sen vuoksi kasvuhäiriöille altis isorotuinen kasvava koira on varminta ruokkia hyvälaatuisella isorotuiselle koiralle tarkoitettulla täysravinnolla, jonka ravintoaine- ja hivenainepitoisuus on normien mukainen (AAFCO, <http://www.aafco.org/>). Ruokaa annetaan sellainen määrä, että koira pysyy hoikkana.

Koirilla on havaittu osteokondroosia olkanivelissä, kyynärnivelessä, polvinivelissä ja kinnernivelissä. Samankaltaisia muutoksia on löydetty myös lonkkanivelissä, pitkien

putkiluiden kasvulevyissä ja myös selkänikamissa.

Osteokondroosiongelmat ovat yleisimpiä suurilla, raskailla roduilla. Joissain tutkimuksissa on havaittu, että osteokondroosia on enemmän uroksilla kuin nartuilla.

Ostekondroosi ilmaantuu kasvuikäisillä koirilla yleisimmin 4-7 kuukauden iässä. Kyseessä on luutumishäiriö, jossa tavallisimmin jonkun nivelen nivelrusto paksuuntuu. Jostakin syystä, mahdollisesti paikallisen ravitsemushäiriön vuoksi, luutuminen on häiriintynyt ja sen seurauksena voi muodostua jopa halkeamia nivelpintaan ja rustopala voi irrota (osteochondritis dissecans). Vaikka vain kyynärniveliä röntgenkuvataan rutiininomaisesti, on muistettava, että myös muiden nivelten osteokondroosi kuuluu samaan syndroomaan.

Kyynärnivelessä tavallisimmat osteokondroosin esiintymiskohdat ovat olkavarren mediaalinen nivelpinta (sisäsivun puoleinen nivelnasta eli mediaalinen kondyyli) sekä irtautunut kyynärlisäke (luutumaton processus anconaeus) ja irtautunut varislisäke (luutumaton processus coronoideus).

Kyynärluu ja varttinäluu kasvavat normaalisti samaan tahtiin, jolloin näiden luiden nivelpinnat ovat samalla tasolla kyynärnivelessä ja paine jakautuu tasaisesti molempien luiden nivelpinnoille. Joskus kyynär- ja varttinäluu kasvavat eri tahtiin ja tällöin kyynärnivelen osiin kohdistuu epänormaali painorasitus. Tämä tekijä aiheuttaa tai pahentaa edellä lueteltuja osteokondroosin muotoja.

Ostekondroosi aiheuttaa kipua, joka ilmenee ontumisena. Ontuminen voi olla vaihtelevaa ja ajoittaista. Joillakin yksilöillä ontuma ja jäykkyys on pahinta levon jälkeen ja ontuma vähenee liikunnan aikana. Ontuma on yleensä pahimmillaan kovan liikunnan jälkeisen levon jälkeen. Hyppiminen ja nopeat käännökset, leikkiminen ja riehuminen, yleensä pahentavat ontumaa. Jos koiran ongelmat ovat molemminpuolisia, ontumista saattaa olla vaikea havaita.

Irtautunut kyynärlisäke (luutumaton processus anconaeus) on helposti todettavissa röntgentutkimuksessa, mutta olkavarrenluun ja varislisäkkeen muutoksia on vaikeampi todeta tavanomaisella röntgentutkimuksella. Kun ongelma on kestänyt pidemmän aikaa, nivelen reuna-alueille kehittyy luupiikkejä, nivelrikkomuutoksia, jotka auttavat diagnoosin saamisessa. Tarvittaessa kyynärnivelestä voidaan ottaa tietokonetomografiakuvat, joissa tietyt irtopalat näkyvät paremmin.

Kyynärnivelen osteokondroosimuutokset voidaan todeta luotettavasti nivelen tähystyksellä. Kyynärnivelen tähystys on aiheellista suorittaa, jos koirapotilaalla on tyypilliset osteokondroosin oireet, vaikka röntgentutkimuksessa ei muutoksia havaittaisi. Tähystyksessä voidaan yleensä myös tehdä tarvittavat kirurgiset toimenpiteet: varislisäkkeen irronneen luu-rustopalan poisto. Kirurginen hoito, tähystys- tai avokirurgia, parantaa kyynärnivelen osteokondroosi-potilaan ennustetta, mutta silti nivelrikkomuutoksia kehittyä. Nivelrikko voi haitata potilasta myöhemmällä iällä.

Tätä artikkelia kirjoitettaessa on lähteenä käytetty mm. Suomen Kennelliiton internet sivuja, <http://www.kennelliitto.fi/jalostusjakasvatus/artikkelit/Kyynarnivel.htm>. Kyynärnivelen kasvuhäiriöiden vastustaminen jalostuksen keinoin on tärkeää, koska kasvuhäiriöiden seurauksena syntyvä kyynärnivelten nivelrikko on yksi yleisimmistä koiran

ontuman syistä.